

Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Öğretiminin Önemi, Amacı ve İşlevi

Medine SİVRİ*

Temelde Türkiye'deki eğitim öğretim sisteminde Çocuk ve Gençlik Edebiyatı öğretimi var mı? Sorusundan hareketle genel olarak şu soruları da beraberinde sormak gerekir:

Bu öğretimden ne kadar çocuk yararlanabiliyor? Devlet okullarında öğretim sistemi yeterince destekleniyor mu yoksa hızla özelleştirilmeye doğru mu gidiliyor? Öğretim yapılan mekânlar sayı ve donanım açısından yeterli mi? Parası olmayanın öğretim hakkı nasıl gerçekleştirilecek? Eğitim öğretimde fırsat eşitliğinden söz edilebilir mi? Öğretim kadromuzu oluşturan öğretmenlerin sayısı ve donanımı tatmin edici düzeyde mi? vb. daha birçok soruyu yanıtlamak biraz kendi eğitim öğretim sistemimize ayna tutmamızı sağlayacaktır.

Bütün bu sorular üzerinde uzun uzun durulması, tartışılması ve açıklanması gereken ve doğrudan doğruya da Çocuk ve Gençlik Edebiyatı öğretiminin niçin başarılı olamadığı ile yakından ilgili sorulardır ancak bunu uzun bilimsel-akademik yazılarla ortaya koymak gerekir. Biz burada kısaca genel hatlarıyla bu sorunla ilgili genel düşüncelerimizi açıklamakla yetineceğiz.

Ne yazık ki hem Millî Eğitim Bakanlığı'nın okul müfredatlarında, hem de Yüksek Öğretim Kurumlarının ilgili fakültelerinde bu alanla ilgili sistemli bir programdan söz edilemez. Derme çatma ve alanında uzman olmayanlarca sırf içi doldurulsun diye verilen bu derslerin elbette ki hedefine ulaşmasını bekleyemeyiz. Her şeyden önce bu alanın kendine özgü bir alan olduğunun kabul edilmesi ve ona yönelik özel bir programın düzenlenmesi gerekir. Bunun için de öncelikle bu alanda eğitim öğretimi sürdürecekt uzmanların yetiştirilebilmesi için Eğitim Fakültesinin ya da Edebiyat Fakültesinin ilgili bölümlerinde yeni bir ana bilim dalı olarak Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Yüksek Lisans programının ve akabinde doktora programının açılması bir zorunluluktur. Bu alt yapı çalışmalarının sonucunda yetişmiş öğretim elemanlarıyla üniversitelerde belli sayıda olması koşuluyla Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Bölümü kurulmalıdır. Bu bölümden mezun olanlar Millî Eğitim Bakanlığınca öncelikle okul müfredatlarına çocuk ve gençlik edebiyatı dersleri yerleştirilerek atanmalıdır. Ayrıca bu dersler kitle iletişim dünyasında istihdam edilenlerin mezun oldukları bölümlere de zorunlu olarak konulmalıdır çünkü medyanın çocuklar ve ebeveynler üzerinde doğrudan etkisi çok fazladır ve buralarda hazırlanan programların içerikleri ancak alanı iyi tanıyan ve bunun eğitimini almış uzmanlarca yapıldığında hedefine ulaşır.

* Prof. Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümü Başkanı.

Daha sonraki adımda Millî Eğitim müfredatında özellikle okul öncesinden başlayarak var olan ders kitaplarının alanla ilgili içerikleri yine bu uzman grup tarafından yeniden oluşturulmalı ve yeni dersler ilave edilmelidir. Bu yeniden düzenleme yapılırken programların başarılı olabilmesi için disiplinler arası iş birliğinin yapılması zorunludur. Bu, öğretim sisteminde edinilen bilgilerin çocuğun hayatına uygulayabilmesi ve eğitilmesi için kaçınılmaz bir gereksinimdir. Ayrıca öğretim müfredatı özgürlükçü kılınmalı ve her kim olursa olsun doğrudan ya da dolaylı manipülasyonlardan uzak tutulmalıdır. Özellikle edebiyat alanında öğretmenlere ve öğrencilere okutulması dayatılan ve yaratıcılığın önünü kapatan, özgürlükçü bakış açısını baltalayan ve uygulanması noktasında içinde birçok sakınca barındıran “100 Temel Eser” gibi uygulamalardan kesinlikle uzak durulması gerekir. Değişen yaşam koşullarıyla ortaya çıkan çağdaş edebiyat ürünleri ve yazarlarla çocuklar birebir buluşturulmalı ve interaktif bir iletişimin gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır. Bu etkinlikler Valilikler, Millî Eğitim Müdürlükleri, Yerel Belediyeler ve Yayınevleri iş birliğiyle gerçekleştirilmelidir. İşte o zaman çocuklar ve gençler bu öğretim sisteminin önemini daha iyi ayrımlar hale gelecektir.

Çocuk ve Gençlik Edebiyatı öğretiminin önemi kaçınılmazdır zira küçük okuru olmayan bir toplumun büyük okuru olamaz. Okur yetiştirmenin yolu da bu edebiyattan geçer. Okur olmak ya da okur yetiştirmek neden bu kadar önemlidir? Bilinçli, düşünen, eleştiren, yaratıcı ve yapıcı bireyler yetiştirmek bu yolla mümkündür ve toplumlar ancak böyle bireylerle toplumsal refahı, barışı, huzuru, mutluluğu ve başarıyı yakalayabilirler. Kendini tanıyan ve kendinin bilincine varan bu bireyler, doğaya ve diğer canlılara da duyarlıdır. Başkalarıyla özdeşim kurabilen, farklılıkları zenginlikler olarak gören, ön yargılardan ve bencillikten arınmış, din, dil, ırk, milliyet, cinsiyet ayrımı yapmayan, şiddete her durumda ve koşulda karşı durabilen, toplumsal cinsiyet duyarlılığı geliştirebilmiş, kendine güvenen, paylaşımcı, sevgi dolu ve sağlıklı bireyler dünya barışının kurulması ve devam ettirilmesinde temel rol oynayan insanlardır. Böyle insanların yetiştirilmesinde de özellikle okul öncesinden başlayarak doğru uyarınlarla ve nitelikli kitaplarla çocukları buluşturmak ve onları özel bir eğitime tabii tutmak son derece önemlidir. Bu eğitim üç aşamalı olmalıdır; okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim olmak üzere planlanmalı ve bunlar da kendi aralarında yaş gruplarına göre yeniden aşama aşama gruplandırılmalıdır. Eleştirel düşünceyi, dil kullanma becerisini oluşturacak ve geliştirecek, yaratıcılığın önünü açacak, özgürlükçü bir eğitim öğretim anlayışı dünya barışının sağlanması ve sürdürülmesi için de kaçınılmazdır. Olumluya değişim ve dönüşümün, hep daha iyiye evrilmenin sadece sevgi ve bilinç ile mümkün olduğunu unutmamak gerekir. Bu sevgi de kendiyi barışık, kendini bilen ve kendini bildikçe başkalarını bilen, dilinin sınırlarını geliştirerek dünyasının sınırlarını genişleten insanlarla olasıdır. Çocukları ezberci eğitim öğretimden kurtarıp yaşayarak öğrenmenin bir parçası hâline getirmek gerekir. Çocuk için öğrenirken bir taraftan üretmek hem bilgiyi unutulmaz kılar, hem gereksinimlerini karşılar, hem de emeğin, çalışmanın ne kadar kutsal bir değer olduğunun farkına vardırır. Yaşamın içinde, sevgiyle sorumluluk alarak ve değer bilincini edinerek eğitilmek her çocuğun hakkıdır. Hatta bu, bugün içinde bulunduğumuz dünyadaki olumsuz yaşam koşullarını yok etmek için kaçınılmazdır.

Hiç unutulmaması gereken bir şey varsa o da; her insanın bir dünya olduğu ve insan değişirse dünyanın değişeceği. Çocuğa yapılan yatırım topluma ve güzel yarınlara yapılan yatırımdır. Bu nedenle bu kadar önemli bir alanın bir an önce geliştirilmesi ve hayata geçirilmesi için herkes üzerine düşeni fazlasıyla yapmalıdır.